

2021 talousarvion laadinta-aikataulu

5.6.2020	Johtoryhmän TA-seminaari	2020 tilanne, raami vuodelle 2021, valtuuston ja kh:n tavoitteiden valmistelua
17.8.2020	Valtuustoseminaari	Valtuuston tavoitteet / mittarit / vastuutoimielimet
24.8.2020	Kunnanhallitus	Talousarviokehys ja laatimisohteet
7.9.2020	Kunnanhallitus	Kunnanhallituksen tavoitteet / mittarit / vastuuhenkilöt
viikko 36	Valmistelijat	Yhteinen työpaja
9.10.2020	Lautakunnat	Talousarvioesitykset valmiina
viikko 42		Kunnanjohtajan talousarvioneuvottelut hallintokuntien kanssa
26.10.2020	Kunnanhallitus	Talousarvio - seminaari
2.11.2020	Kunnanhallitus	veroproositit
9.11.2020	Valtuusto	veroproositit
23.11.2020	Kunnanhallitus	TA 2021
7.12.2020	Valtuusto	Valtuuston TA-käsittely

LIITE § 245
KH 24.8.2020

Vehmaan kunnan toiminnan ja talouden kehys vuosille 2021–2023 ja talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet

Valtuuston tulokortit 2021

Valtuusto asettaa strategian pohjalta tulokorttitavoitteet ja linjaa keskeiset toimenpiteet vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä.

1. Talousnäkökulma

Strateginen päämäärä	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari ja tavoitetaso	Vastuutaho
1. Talouden tasapainoitus ja itsenäisenä kuntana säilyminen	Arviointiryhmän raportin ja Hannu Laurilan esityksen pohjalta laaditun talousohjelman toteuttaminen	1. Talousohjelmassa suunniteltujen toimenpiteiden toteutus	Tilinpäätöksen tulos suunnitelman mukainen	Kunnanhallitus
2. Positiivinen väestökehitys	Asukasluvun kasvu	1. Myönteisen ja houkuttelevan kuntakuvan luominen 2. Kaavoitus	Väestötillasto	Kunnanhallitus

2. Asiakas/palvelut näkökulma

Strateginen päämäärä	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari ja tavoitetaso	Vastuutaho
1. Toimivat palvelut	1.1. Tehokkaasti tuotetut peruspalvelut lähellä 1.2. Ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen	1. oman toiminnan kehittäminen 2. olemassa olevien palveluiden sopeuttaminen tarpeeseen	1. Suoritteiden yksikköhinnat ovat enintään samalla tasolla kuin vertailukuntien suoritehinnat 2. yli 75-vuotiaiden laitoshoidossa olevien määrän lasku lähemmäksi valtakunnallista keskiarvoa	Kunnanhallitus
2. Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen	2.1 Yritysmönteisen ilmapiirin luominen	1. Kaavoitus 2. Mainonta 3. Yrityskontaktit	Yritysten määrän kasvu	Kunnanhallitus

3. Prosessit näkökulma

Strateginen päämäärä	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari ja tavoitetaso	Vastuutaho
1. Uuden kuntastrategian valmistelu		Vision laadinta vuodesta 2021 eteenpäin		Kunnanhallitus, toimialat

4. Henkilöstönäkökulma

Strateginen päämäärä	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari ja tavoitetaso	Vastuutaho
1. Hyvinvoiva henkilöstö	1.1. Kehityskeskustelut käydään strategiaa ohjaavasti 1.2. Viestinnän parantaminen	1. Kehityskeskustelujen pitäminen 2. Varhaisen tuen käytön tehostaminen 3. Säännölliset ja toimivat henkilöstöpalaverit osastoittain ja koko kunnan tasolla (Teams) 4. Etätyömallin kehittäminen	1. 100 % toteutuneet kehityskeskustelut 2. Sairauspoissaolojen väheneminen	Kunnanhallitus, toimialat

Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Vuoden 2021 talousarvio ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelma perustuvat valtuuston hyväksymään kuntastrategiaan sekä valtuuston tuloskortteihin vuodelle 2021. Palvelu-aluekohtaiset tuloskortit käsitellään talousarvioprosessiin yhteydessä samoin kuin palvelu-alueiden keskeiset tavoitteet ja toimintariskit.

Vuoden 2021 talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kuntalain edellyttämät konsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. **Kunnanhallitus lähettää konserniyhteisöille valtuuston hyväksymät valtuuston tuloskortit, joihin konserniyhteisöjen tavoitteiden tulee perustua.**

Lautakuntaa sitova talouskehys vuodelle 2021

Talousarvioraami vuodelle 2021 on valmisteltu arviointiryhmän raportin sekä erityisasiantuntija Hannau Laurilalta saatujen tietojen pohjalta. Se on annettu aikaisemmasta käytännöstä poiketen lautakunnittain ulkoisten tulojen ja menojen osalta. Talousarvio on **nettositova** lautakuntatasolla ulkoisten tulojen ja menojen erotuksen eli toimintakatteen osalta valtuustotasolla.

Talousarviokehyksessä on huomioitu talousohjelman mukaisten toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset.

Tuotot

Maksut ja taksat pitää käydä huolella läpi ja tehdä niihin mahdolliset tarkistukset.

Kulut

Kuluraami on rakennettu niin, että kustannukset eivät saa nousta vuoden 2020 tasosta. Tämän toteutumine vaatii toimenpiteitä hallintokunnilta. Vuodelle 2021 on henkilöstömenoihin laskettu 1,8 prosentin sopimuskorotus.

Lainanotto

Uutta lainaa otetaan vain maksuvalmiuden niin vaatiessa. Rahoituskulut on laskettu nykyisen kokotason mukaan.

Investointiraamin pohjana on vuoden 2020 talousarvion yhteydessä hyväksytty investiohjelma. Pitkävaikutteiset investoinnit joudutaan rahoittamaan pitkäaikaisella lainalla.

Verorahoitus

Kunnallisveron määrään on laskettu 1 prosentin korotus 1.1.2021 lukien. Veroprosentti on tällöin 23,25 %. Yhden veroprosentin korotuksen tuotto on vuodessa 290 000 euroa.

Kiinteistöveroon on myös laskettu korotukset:

- vakituinen asunto 0,6 % (aiemmin 0,5 %), korotusvaikutus 53 000 euroa/vuosi
- yleinen 1,25 % (aiemmin 1,0 %), korotusvaikutus 70 000 euroa/vuosi

- vapaa-ajan asunto 1,5 % esitetään säilyvän ennallaan

Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän nykyisellä jako-osuudella eli 0,0003940 % 757 000 euroa.

Valtionosuuden määrä perustuu Kuntaliiton laskelmiin.

Raami 2021 ja taloussuunnitelma vuodelle 2021-2023

Tavoitteena on, että kunnan talous saadaan tasapainoon suunnitelmakauden aikana. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että Vehmaan kunta on joutunut vuonna 2019 valtionvarainministeriön selvitysmenettelyyn konsernin kahtena vuonna jatkuneen ja raja-arvot (1000 €/asukas) ylittäneen konsernin toimintakatteen negatiivisuuden vuoksi.

Talousohjelma							
TOIMINTATALOUS YHTEENSÄ							
Talous	TP 2019	TA 2020	TA MUUTOS	TA 2020 YHTEENSÄ	TA 2021	2022	2023
KESKUSVAALILAUTAKUNTA							
Toimintatulot	8 245,60						
Toimintamenot	-4 259,99				-7 000		-5 000
Toimintakate	3 985,61				-7 000		-5 000
TARKASTUSLAUTAKUNTA							
Toimintatulot							
Toimintamenot	-8 679,96	-8 648,00		-8 648,00	-8 700,00	-8 874,00	-8 700,00
Toimintakate	-8 679,96	-8 648,00		-8 648,00	-8 700,00	-8 874,00	-8 700,00
KUNNANHALLITUS							
Toimintatulot	554 641,68	527 900	-15 000,00	512 900,00	491 200	491 200	491 200
Toimintamenot	-1 939 638,93	-1 721 302	23 300,00	-1 698 002,00	-1 704 272	-1 714 272	-1 714 272
Toimintakate	-1 384 997,25	-1 193 402		-1 185 102,00	-1 213 072	-1 223 072	-1 223 072
LOMITUSTOIMEN LAUTAKUNTA							
Toimintatulot	5 127 391,18	5 060 662		5 060 662	5 135 000	5 135 000	5 135 000
Toimintamenot	-5 044 699,74	-5 038 925		-5 060 662	-5 135 000	-5 135 000	-5 135 000
Toimintakate	82 691,44	21 737		0	0	0	0
SOSIAALI-JA TERV. LTK							
Toimintatulot	1 088 926,49	1 042 304	-100 000	942 304	902 304	902 304	902 304
Toimintamenot	-9 901 442,94	-9 807 305	300 000	-9 507 305	-9 612 305	-9 722 305	-9 782 305
Toimintakate	-8 812 516,45	-8 765 001		-8 565 001	-8 710 001	-8 820 001	-8 880 001
KOULULAUTAKUNTA							
Toimintatulot	173 921,66	115 860	46 500	162 360,00	157 360	138 360	138 360
Toimintamenot	-2 443 944,53	-2 799 828	142 196	-2 657 632,00	-2 720 600	-2 725 378	-2 725 378
Toimintakate	-2 270 022,87	-2 683 968		-2 495 272,00	-2 563 240	-2 587 018	-2 587 018
KIRJASTO- JA KULT. LTK.							
Toimintatulot	8 658,88	24 800		24 800	5 000	5 000	5 000
Toimintamenot	-165 798,55	-168 683		-168 683	-161 500	-161 500	-161 500
Toimintakate	-157 139,67	-143 883		-143 883	-156 500	-156 500	-156 500
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA							
Toimintatulot	78 626,44	85 550	-20 000	65 550,00	85 550	85 550	85 550
Toimintamenot	-115 450,68	-120 698	33 100	-87 598,00	-77 898	-122 098	-122 098
Toimintakate	-36 824,24	-35 148		-22 048,00	7 652	-36 548	-36 548
TEKNINEN LAUTAKUNTA							
Toimintatulot	298 768,41	227 349		227 349,00	227 349	227 349	227 349
Toimintamenot	-1 461 124,63	-1 386 248	79 000	-1 307 248,00	-1 247 698	-1 339 748	-1 346 748
Toimintakate	-1 162 356,22	-1 158 899		-1 079 899,00	-1 020 349	-1 112 399	-1 119 399
TOIMINTATALOUS YHTEENSÄ							
Toimintatulot	7 339 180,34	7 084 425		6 995 925,00	7 003 763	6 984 763	6 984 763
Toimintamenot	-21 085 039,95	-21 051 637		-20 495 778,00	-20 674 973	-20 929 175	-20 996 001
Toimintakate	-13 745 859,61	-13 967 212		-13 499 853,00	-13 671 210	-13 944 412	-14 011 238
Verotulot	8 624 346,99	8 932 000,00	-209 000	8 723 000,00	8 996 000,00	9 426 000,00	9 545 000,00
Valtionosuudet	5 959 762,00	5 768 318,00	507 792	6 276 110,00	5 823 229,00	5 746 032,00	5 870 782,00
Rahoitustuotot ja kulut	-133 176,24	-99 373	-30 627	-130 000,00	-125 000	-117 000	-110 000
Vuosikate	705 073,14	633 733		1 369 257,00	1 023 019	1 110 620	1 294 544
Postot ja arvonalentumiset	-637 500,00	-631 749	-79 000	-710 749,00	-700 000	-700 000	-700 000
Satunnaiset erät	-527 015,98						
Tilikauden tulos	-459 442,84	1 984	678 261	680 245,00 €	323 019	410 620	594 544
Tilikauden vllitijäämä	-459 442,84						

Budjetointiohjelma

Budjetointi tehdään uuteen Pro Economica kantaan uudella talousraportoinnin vaatimalla tilipuitteistolla. Uudessa kannassa ei ole historiatietoja.

Keskitetysti tehtävät talousarvion osat

Vakinaisen henkilökunnan palkat budjetoidaan todellisen tarpeen mukaan (huomioiden myös lomarahojen määrän kasvu), ellei hallintokunnalla ole esittää toimia palkkakulujen säästöiksi. Reija Skog ja Terhi Heikkilä opastavat valmistelijoita kunnan vakinaisen henkilökunnan palkkasumman laskennassa. Palkkasumman saa Populuksen raportista, jossa on laskettuna myös työnantajan sivukulut. Muun kuin vakinaisen henkilökunnan palkat budjetoidaan palvelualueilla eri tileille. Määräaikaiset budjetoidaan siis eri tilille kuin vakinaiset palkat. Keskitetysti lasketaan kaikki sisäiset menot ja tulot sekä eläkemenoperusteiset eläkevakuutusmaksut.

Talousarvioesityksen perustelut

Taloussuunnitelma 2021 - 2023

Kuntalain mukaan valtuuston on hyväksyttävä talousarvion yhteydessä kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Käyttötalouden taloussuunnitelma sekä investointisuunnitelma tehdään molemmat kolmeksi vuodeksi.

Vuosien 2021–2023 taloussuunnitelma sisältää:

- käyttötaloussuunnitelman 2021–2023
- investointisuunnitelman 2021–2023
- henkilöstösuunnitelman 2021–2023, joka sisältää uudet virat ja toimet, lakkautettavat virat ja toimet, selvitys määräaikaisina palkattavista henkilöistä (määrä ja palkkasummat yksilöitynä)

Strategiset menestystekijät ja tulostavoitteet

Palvelualueiden sitovat tavoitteet on johdettava valtuustotason tulostavoitteista. Jokaisesta tavoitteesta on muodostettava toiminnan sisältöön pureutuvia mittareita, joka kuvaavat konkreettisia asioita tulokortin eri näkökulmista. Tavoitteet, toimenpiteet sekä tavoitetasot on oltava konkreettisia ja mitattavia. Muutama hyvä tavoite ja mittari on riittävä määrä palvelualueetta kohti. Myös vastuutoimielin/-henkilö määrittellään. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden mittaan raportoinnin yhteydessä. Exceliin tulee sarakkeet: tavoite – toimenpide – mittari/tavoitetaso – vastuutaho.

Myös mahdolliset riskit ja riskienhallintatoimenpiteet on jatkossa raportoitava.

Taloussuunnitelman tekstirakenne

Talousarvion yhteydessä laaditaan seuraavat tulokortit:

- valtuuston tulokortti
- kunnanhallituksen tulokortti
- palvelualueittaiset tulokortit

Lisäksi palvelualueet laativat palvelualuekohtaisesti omat keskeiset talousarvioperustelunsa seuraavasti:

1. Palvelualueen painopisteet sekä keskeiset toimintamenojen ja -tulojen perustelut, sekä mahdolliset riskit ja riskien hallintatoimenpiteet

2. Suoritteiden määrä, suoritteiden hinta, keskeiset luvut ym. aiemman käytännön mukaisesti sekä euromääräisinä toimintatulot, toimintamenot sekä toimintakate (TP 2019, TA 2020, TA 2021 sekä suunnitelmavuodet)

Henkilöstösuunnittelu

Pääsääntönä on, että henkilöstön kokonaismäärää lisäävistä toimenpiteistä tulee pidättäytyä vuonna 2021. Tavoitteena on toimintaan ja talouteen suhteutettu optimaalinen henkilöstörakenne, jotta kunnan talous saadaan tasapainoon.

Henkilöstösuunnitelmasta, joka pitää sisällään sekä lisäykset että vähennykset, on tehtävä erillinen, seuraavan ohjeen mukainen perusteltu esitys kunnanhallitukselle. Henkilöstösuunnitelmassa esitetään sekä suunnitelmakaudella lakkautettavat vakanssit, että mahdolliset lisäykset ja muutoksesta aiheutuva kustannusvaikutus. Määräaikaisista vakansseista on myös tehtävä esitykset kustannusvaikutuksineen.

Tavoitteena on, että kaikki vakanssilisäykset ja –vähennykset valmistellaan talousarvion kautta. Mikäli kesken talousarviovuotta tulee välttämättömiä muutostarpeita, on valmistelijan otettava yhteys hallinto- ja taloussuunnittelijaan.

Valmistelijan on huomioitava talousohjelman tai muun suunnitelman mukaiset mahdolliset muutokset palvelurakenteissa ja rakenteellisten muutosten myötä vapautuva henkilöstö. Lisäksi pitää ottaa huomioon valtuuston asettamat tavoitteet, lakien ja asetusten muutosten aiheuttamat mahdolliset mitoitusmuutokset ja palveluiden kysynnän muutokset. Aina on aidosti pysähdyttävä pohtimaan, voidaanko asiat tehdä uuden tilanteen edessä jotenkin toisin kuin ennen.

Investoinnit

Investointeja ovat talonrakennushankkeet ja muut hankkeet ja hankinnat, joiden veroton hinta on yli 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat ja irtaimen omaisuuden ostot kuuluvat käyttötalouteen.

Kaikista investointihankkeista on tehtävä erilliset investointisuunnitelmat ja perustelut, josta selviää hankkeen laatu, ajoitus ja kustannukset.

Toimiala on vastuussa investointiesityksensä kustannusarvion todenmukaisuudesta. Jos taloussuunnitelmaan jo hyväksytyt investoinnit kustannusarvio osoittautuu liian alhaiseksi, on vaarana hankkeen siirtyminen myöhäisemmille vuosille.

Määrärahojen esittämistarkkuus

Määrärahat esitetään 10 euron tarkkuudella.

Esitysten palauttaminen

Talousarvioesitykset tulee jättää kunnanhallitukselle 9.10.2020.

Viikolla 42 järjestetään kunnanjohtajan neuvottelut, kunnanhallituksen talousarvioseminaari pidetään 26.10.2020. Lautakunnat laativat käyttösuunnitelmat joulutammikuun aikana. Päivämäärät tarkentuvat myöhemmin.

Ehdotus on tehtävä ohjeessa esitetyssä muodossa.

Edellä annettuja määräaikoja tulee noudattaa. Käyttöoikeudet lukitaan määräajan päätyttyä.

Lisätietoja saa tarvittaessa hallinto- ja taloussuunnittelija Heli Antikainen-Paunalta, p. 044 739 3702.